Memorandwm Esboniadol i'r Datganiad Blaenoriaethau ac Amcanion Strategol ar gyfer Ofwat a gyhoeddwyd o dan adran 2B o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991.

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan adran Newid Hinsawdd a Materion Gwledig Llywodraeth Cymru, ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad Ysgrifennydd y Cabinet

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig y Datganiad Blaenoriaethau ac Amcanion Strategol i Ofwat a gyhoeddwyd o dan adran 2B o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991.

Huw Irranca-Davies AS
Dirprwy Brif Weinidog Cymru ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig
11 Chwefror 2026

RHAN 1

1. Disgrifiad

1.1 Mae Deddf y Diwydiant Dŵr 1991 yn galluogi Llywodraeth Cymru i gyhoeddi datganiad sy'n nodi'r blaenoriaethau ac amcanion strategol (SPS) ar gyfer Ofwat wrth gyflawni ei swyddogaethau rheoleiddio sy'n ymwneud yn gyfan gwbl neu'n rhannol â Chymru.

1.2 Wrth baratoi'r SPS, rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i ddyletswyddau statudol Ofwat, materion cymdeithasol ac amgylcheddol ac unrhyw faterion eraill y mae Gweinidogion Cymru yn credu eu bod yn briodol. Dylai Ofwat ymgorffori'r blaenoriaethau a nodir yn yr SPS wrth reoleiddio cwmnïau dŵr sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru.
Rhaid i Ofwat eu cyflawni'n unol â'r SPS. Maent yn cynnwys datblygu ei fethodoleg ar gyfer adolygiad prisiau 2029 sy'n gosod y fframwaith ar gyfer buddsoddi gan gwmnïau dŵr a blaenoriaethau lefel gwasanaeth ac yn pennu taliadau am ddŵr ar gyfer y cyfnod 2030-2035.

1.3 Mae'r SPS hwn yn ategu'r SPS a gyhoeddwyd yn 2022 i nodi ein disgwyliadau ar gyfer y cyfnod pontio wrth i'r agenda diwygio dŵr gael ei datblygu a'i gweithredu yn dilyn cyhoeddi Adroddiad y Comisiwn Dŵr Annibynnol yn 2025

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Dim.

3. Cefndir deddfwriaethol

3.1 Mewnosodwyd adran 2B gan adran 24 o Ddeddf Dŵr 2014 yn Neddf y Diwydiant Dŵr 1991. Mae hyn yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru gyhoeddi datganiad sy'n nodi'r blaenoriaethau a'r amcanion strategol ar gyfer Ofwat mewn perthynas â'i swyddogaethau perthnasol sy'n ymwneud yn gyfan gwbl neu'n bennaf â Chymru. Rhaid i Ofwat gyflawni'r swyddogaethau hyn yn unol â'r datganiad a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru.

3.2 Wrth baratoi'r SPS, rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i ddyletswyddau statudol Ofwat, materion cymdeithasol ac amgylcheddol ac unrhyw faterion eraill y mae Gweinidogion Cymru yn credu eu bod yn briodol. Nodir y rhain yn Atodiad A yr SPS. Dylai Ofwat ymgorffori'r blaenoriaethau a'r amcanion a nodir yn yr SPS wrth reoleiddio cwmnïau dŵr sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru.

3.3 Mae'r offeryn hwn yn cael ei osod yn unol ag adran 2B(5) o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

4.1 Ofwat yw rheoleiddiwr economaidd annibynnol y diwydiant dŵr yng

Nghymru a Lloegr. Mae'r SPS hwn yn nodi disgwyliadau Gweinidogion Cymru i Ofwat ymgysylltu'n rhagweithiol ac yn dryloyw â rhanddeiliaid Cymru ac i ddatblygu dull rheoleiddio sy'n gallu bodloni gofynion penodol Cymru orau.

4.2. Mae'r datganiad hwn yn nodi blaenoriaethau strategol Llywodraeth Cymru ar gyfer Ofwat yn ystod y cyfnod pontio i fframwaith rheoleiddio newydd ar gyfer Cymru, gan gydnabod y bydd Ofwat yn ymateb hefyd i gyfarwyddyd Llywodraeth y DU ar ddiwygio dŵr yn Lloegr. Mae'n adlewyrchu rhaglen diwygio dŵr Llywodraeth Cymru, y Cynllun Pontio, a'r bwriad polisi a amlinellir yn y Papur Gwyrdd ar gyfer Diwygio Llywodraethu Dŵr i Gymru.

4.3 Fel mesur interim, mae'r Datganiad hwn yn adeiladu ar yr SPS i Ofwat a gyhoeddwyd o dan adran 2B o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991 yn 2022 i sicrhau bod y cyfarwyddyd yn parhau drwy'r cyfnod hwn o ddiwygio. Wrth ymateb i'r SPS hwn, dylai Ofwat barhau i weithredu yn unol â SPS 2022

5. Ymgynghori

5.1 Dyletswydd i ymgynghori
Rhwng Tachwedd 2025 a mis Ionawr 2026, yn unol ag adran 2B Deddf y Diwydiant Dŵr 1991, ymgynghorwyd â'r rhanddeiliaid allweddol canlynol

- Y Cyngor Defnyddwyr Dŵr (CCW)
- Y cwmnïau dŵr y bydd y canllawiau a gynigir yn debygol o effeithio arnyn nhw.
- Cyfoeth Naturiol Cymru
- Yr Arolygiaeth Dŵr Yfed
- Llywodraeth y DU
- Ofwat
- EA

5.3 Cynhaliwyd trafodaethau unigol gyda'r rhanddeiliaid i lywio'r paratoadau ar gyfer SPS drafft a gafodd ei rannu wedyn ym mis Ionawr 2026 i'w ystyried ymhellach.

5.4 Roedd yr ymgyngoreion yn gyffredinol yn gefnogol i'r SPS drafft.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA)

Nid oes RIA wedi'i baratoi ar gyfer yr offeryn hwn gan ei fod yn nodi polisi'r Llywodraeth a deddfwriaeth sy’n bod eisoes ac nid yw'n gosod unrhyw ddyletswyddau na chostau newydd ar Lywodraeth Cymru na thrydydd partïon. Mae hyn yn cydymffurfio â'r polisi a nodir yng nghod ymarfer Gweinidogion Cymru ar gyfer cynnal asesiadau effaith rheoleiddiol ar gyfer is-ddeddfwriaeth.